

УДК: 343.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.109>

СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Шрамко С.С.,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України
ORCID: 0000-0002-4453-9118

Шрамко С. С. Суб'єкти реалізації заходів протидії злочинності в Україні.

У статті розглянуті повноваження суб'єктів протидії злочинності, діяльність яких передбачає виконання заходів та стратегій, спрямованих на запобігання негативним злочинним проявам, загрозам, ризикам, а також зменшення можливостей для негативних наслідків. Зважаючи на те, що охорона внутрішньої державної безпеки, зміцнення правопорядку є однією з основних функцій держави, всі органи влади сприяють діяльності щодо протидії злочинності. Різноманітні за характером заходи щодо протидії злочинності здійснюють законодавча і виконавча гілки влади. Суб'єкт законодавчої влади наділений повноваженнями для розроблення головних напрямів боротьби зі злочинністю, створення достатньої правової бази для істотного впливу на кримінологічну політику держави. На Кабінет Міністрів України, як виконавчої гілки влади, покладаються завдання щодо забезпечення громадського порядку і боротьби зі злочинністю, розробки, контролю й координації виконання програм запобігання (профілактики, протидії) злочинності, організація їх наукового супроводження і ресурсного забезпечення.

Встановлено, що серед суб'єктів протидії злочинності важливе місце посідають органи місцевого самоврядування. Звертається увага на те, що регіональна система запобігання злочинності в цілому та окремим видам злочинів зокрема є найбільш ефективною. На підставі узагальнення обласних програм (стратегій) забезпечення публічної безпеки і порядку (або профілактики правопорушень) виокремлені суб'єкти (учасники) реалізації цих програм. Переважно це органи, для яких запобігання злочинності є однією з головних функцій у межах правоохоронної та правозастосовної діяльності. Робиться висновок, що потребують подальшого дослідження питання адаптації до сучасних кримінальних загроз в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України системи суб'єктів протидії злочинності.

Ключові слова: протидія злочинності, запобігання, стратегія, суб'єкти протидії злочинності.

Shramko S. Subjects of implementation of measures to combat crime in Ukraine.

The article examines the powers of crime counteraction actors, whose activities involve the implementation of measures and strategies aimed at preventing negative criminal manifestations, threats, risks, and reducing the potential for negative consequences. Given that protecting internal state security and strengthening law and order is one of the main functions of the state, all authorities contribute to crime prevention activities. The legislative and executive branches of government carry out measures to combat crime, which are of a different nature. The legislature is vested with the authority to develop the main directions of the fight against crime and to create a sufficient legal framework to significantly influence the state's criminological policy. The Cabinet of Ministers of Ukraine, as the executive branch of government, is responsible for ensuring public order and combating crime, developing, controlling and coordinating the implementation of crime prevention programmes, organising their scientific support and providing resources.

It is established that local self-government bodies occupy an important place among the subjects of combating crime. Attention is drawn to the fact that the regional system of crime prevention in general and certain types of crime in particular is the most effective. On the basis of generalisation of regional programmes (strategies) for ensuring public safety and order (or prevention of offences), the author identifies the subjects (participants) of implementation of these programmes. These are mainly bodies for which combating crime is one of the main functions within law enforcement and law enforcement activities. The author concludes that further research is required to address the issue of adaptation of the system of crime prevention actors to modern criminal threats in the context of martial law and post-war reconstruction of Ukraine.

Key words: crime counteraction, prevention, strategy, subjects of crime counteraction.

Постановка проблеми. Відповідно до Конституції України безпека громадян та територіальної цілісності країни, захист життя та недоторканість основних прав і свобод – головна мета будь-якої держави. Для досягнення цієї мети у країні розробляються стратегії за різними напрямками життєдіяльності суспільства. Спрямованість безпекових стратегій полягає у визначенні напрямів державної політики щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань. Як зазначається у Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», злочинність загрожує правам і свободам, законним інтересам людей, суспільства та держави, а непослідовність та незавершеність реформ і корупція перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливають її стале і динамічне зростання, підвищують уразливість до загроз, підживлюють кримінальне середовище [1].

Суспільні потреби у безпеці від злочинних посягань реалізуються відповідними суб'єктами, діяльність яких передбачає виконання заходів та стратегій, спрямованих на запобігання негативним злочинним проявам, загрозам, ризикам, а також зменшення можливостей для негативних наслідків. Суб'єктами реалізації безпекових стратегій виступають всі органи державної влади, громадські організації та окремі громадяни, які відповідно до своїх повноважень спрямовують діяльність на розробку й реалізацію заходів, пов'язаних із запобіганням, обмеженням, усуненням криміногенних явищ і процесів, що породжують злочини, а також на припинення їх недопущення на різних стадіях злочинної поведінки, у зв'язку з чим вони мають права, обов'язки й несуть відповідальність [2, с. 375]. Говорячи про безпекові стратегії та суб'єктів їх реалізації, у цій статті ми зупинимося саме на стратегіях протидії злочинності.

Стан опрацювання обраної проблематики, аналіз публікацій та досліджень. Проблема дослідження суб'єктів протидії (запобігання) злочинності у кримінології не нова. Вона була і є предметом наукової розвідки дослідників-кримінологів під час розробки заходів запобігання тих чи інших видів злочинів, а також під час формування пропозицій щодо удосконалення діяльності відповідних суб'єктів запобіжної діяльності. Серед українських вчених, у роботах яких достатньо розгорнуто розглядалося це питання, слід назвати: А.М. Бандурку, В.С. Батиргарєєву, В.В. Василевича, В.В. Голіну, Б.М. Головікіна,

І.М. Даньшина, А.П. Закалюка, О.Г. Кулика, М.Г. Колодяжного, Т.В. Корнякову, О.М. Литвинова, В.І. Шакуна.

Мета статті є здійснення огляду повноважень суб'єктів реалізації стратегій протидії злочинності в Україні.

Виклад основного матеріалу. В узагальненому виді система суб'єктів протидії злочинності охоплює органи й організації, які:

- визначають провідні напрями, завдання, форми та методи протидії злочинності в країні;
- здійснюють інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинності;
- виявляють криміногенні фактори й сигналізують про них;
- безпосередньо реалізують заходи з реагування на окремі злочини, а також заходи з усунення, послаблення або нейтралізації криміногенних факторів, у тому числі з корекції особистісних деформацій та усунення обставин, що їх сформували [3, с. 165].

Залежно від цілей і завдань, а також функціональних обов'язків суб'єктів протидії злочинності, їх можна поділити на дві групи:

- суб'єкти, які діють на загальносоціальному рівні;
- спеціальні суб'єкти.

До спеціальних суб'єктів протидії злочинності зазвичай відносять державні органи, спеціально утворені для боротьби зі злочинністю (органи, що діють у межах кримінального судочинства – правоохоронні органи); органи, які діють за межами кримінального судочинства [3, с. 165].

Відповідно до Конституції України всі органи влади сприяють діяльності щодо протидії¹ злочинності, оскільки охорона внутрішньої державної безпеки, зміцнення правопорядку є однією з основних функцій держави. Отже, різноманітні за характером заходи щодо протидії злочинності здійснюють законодавча і виконавча гілки влади.

Розглянемо стисло повноваження окремих суб'єктів протидії злочинності із урахуванням особливостей їх функціонального призначення.

До державних суб'єктів законодавчої влади, передусім, належить *Верховна Рада України*, її комітети та народні депутати. Відповідно до Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України (ст. 75 Конституції України), яка визначає засади внутрішньої і зовнішньої політики, затверджує загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, створює законодавчу основу здійснення загальносоціального і спеціально-кримінологічного запобігання злочинності. Повноваження парламенту України

¹ Примітка. Термін «протидія» у цьому підрозділі буде використовуватися як загальне поняття, що включає у себе запобігання і профілактику.

дають йому підстави для розроблення головних напрямів боротьби зі злочинністю, створення достатньої правової бази для істотного впливу на кримінологічну політику держави, а взагалі своєю діяльністю сприяти зниженню кількісно-якісних показників злочинності [4, с. 63].

Президент України є головою держави, гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Він на основі та на виконання Конституції і законів України забезпечує наступальну протидію злочинності та досягнення уповільнення темпів її динаміки на підставі чітко визначених пріоритетів, поступового нарощування зусиль держави і громадськості, вдосконалення законодавства та практики його застосування [4, с. 64]. Відповідно до статей 106 і 107 Конституції України голова держави здійснює контроль за сектором безпеки і оборони як безпосередньо, так і через очолювану ним Раду національної безпеки і оборони України та створювані у разі необхідності консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби.

На виконання покладених Конституцією України завдань щодо забезпечення національних інтересів України Президент України затвердив Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (указ Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 р.). Ці цілі є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України. Безпековій сфері відповідає ціль 16 «Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях». Для досягнення цієї цілі поставлені такі завдання: скоротити поширеність насильства; збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації; підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя; зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення; скоротити незаконний обіг зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів; скоротити масштаби корупції; підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування; зміцнити соціальну стійкість, сприяти розбудові миру та громадській безпеці (конфліктне та постконфліктне врегулювання) [5].

Важливу роль у забезпеченні безпеки відіграє *Рада національної безпеки і оборони України*, яка здійснює контроль за сектором безпеки

і оборони на підставі ст. 107 Конституції України у порядку і в межах компетенції, визначених Законом України «Про Раду національної безпеки і оборони України». До функцій Ради національної безпеки і оборони України відноситься: внесення пропозицій Президенту України щодо реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони; координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час; координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного або надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України [6].

Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої влади та здійснює виконавчу владу безпосередньо, а також через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує і контролює діяльність цих органів. Уряд України у сферах правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини та громадянина здійснює повноваження щодо:

- забезпечення проведення державної правової політики;
- контролю за додержанням законодавства органами виконавчої влади, їх посадовими особами, а також органами місцевого самоврядування з питань виконання ними делегованих повноважень органів виконавчої влади;
- захисту прав і свобод, гідності, життя і здоров'я людини та громадянина від протиправних посягань, охорони власності та громадського порядку, забезпечення пожежної безпеки, боротьби із злочинністю, запобігання і протидії корупції;
- забезпечення виконання судових рішень органами виконавчої влади та їх керівниками;
- фінансового і матеріально-технічного забезпечення діяльності правоохоронних органів, соціального захисту працівників зазначених органів та членів їхніх сімей;
- координації і контролю за діяльністю органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції [7].

Тобто на Кабінет Міністрів України покладаються завдання щодо забезпечення громадського порядку і боротьби зі злочинністю, розробки, контролю й координації виконання програм запобігання (профілактики, протидії) злочинності, організація їх наукового супроводження і ресурсного забезпечення.

У структуру органів виконавчої влади входять органи, для яких протидія злочинності є однією з головних функцій у межах правоохоронної та

правозастосовної діяльності та які здійснюють свої повноваження відповідно законодавства України, короткострокових або довгострокових загальнодержавних стратегій. Це: органи прокуратури, внутрішніх справ та юстиції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Збройні Сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; органи і підрозділи цивільного захисту, що здійснюють заходи щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період; служби ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; органи, що забезпечують безпечне ведення робіт у промисловості, енергетиці, на транспорті і в сільському господарстві; служби забезпечення безпеки зв'язку та інформації, а також інші державні органи забезпечення безпеки, що діють на підставі законодавства України [8, с. 74-80].

Р.С. Веприцький, досліджуючи феноменологію злочинності в регіоні, пише, що суб'єкти протидії злочинності у виробленні відповідних заходів мають виходити з того, що злочинність як явище соціально-негативного характеру обумовлюється багатьма факторами і зачіпає всі сфери суспільного життя. Далі він додає, що у кожному регіоні існують об'єктивні й суб'єктивні умови, притаманні саме тому чи іншому регіону, області, місту, району, селищу. Суб'єкти протидії злочинності мають враховувати ці умови, розробляючи заходи превентивного характеру [9, с. 18]. Протидія злочинності на рівні регіонів виходить із загальнодержавних програм, але не ототожнюється із ними, не розчиняється в них, а доповнюється специфічними, властивими окремим територіям особливостями, які, у свою чергу, не суперечать основам державної політики [10, с. 16]. На регіональному рівні суб'єкти протидії злочинності складають таку систему: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, правоохоронні та правозастосовні органи, підприємства, установи й організації, громадські організації, соціальні групи, службові особи та громадяни. Перелічені суб'єкти у певному взаємозв'язку, на конкретній території та у відносному часовому просторі спрямовують свою діяльність на досягнення однієї спільної мети – протидії злочинності [10, с. 18].

Науковцями неодноразово зазначалося, що серед суб'єктів запобігання злочинності важливе місце посідають органи місцевого самоврядування, які відповідно до своїх повноважень здійснюють організаційно-управлінські функції щодо запобігання злочинності, організують і координують роботу відповідних суб'єктів системи запобігання злочинності, займаються ресурсним

забезпеченням, контролюють виконання постанов і рішень вищих органів влади і своїх власних завдань щодо запобігання злочинів на підвідомчій території [4, с. 65-66]. Форми діяльності органів місцевого самоврядування у розглядуваній нами сфері в основному полягають у: виданні у межах своєї компетенції нормативних актів з питань протидії злочинним проявам, організації контролю за їх виконанням; безпосередньому здійсненню запобіжної роботи через відділи виконкому, підвідомчі установи, підприємства, організації, постійні комісії та ін.; розробленні комплексних програм запобігання злочинності [4, с. 66]. С.А. Мозоль, розглядаючи серед суб'єктів забезпечення кримінологічної безпеки органи місцевої влади та органи місцевого самоврядування, зазначає, що таке забезпечення не є їх головним завданням, вони виконують забезпечувальну функцію стосовно діяльності спеціалізованих суб'єктів. Продовжуючи свою думку, він наголошує на тому, що функції органів місцевого самоврядування полягають у здійсненні профілактичних заходів щодо нейтралізації негативних наслідків злочинних дій [8, с. 74-80].

У свою чергу О.С. Шеремет, досліджуючи органи місцевого самоврядування як суб'єкт запобігання злочинам, підкреслює, що органи місцевого самоврядування, поряд із правоохоронними органами, є носіями функцій і повноважень щодо забезпечення громадської безпеки на певній території [11, с. 13]. Тобто він акцентує увагу на тому, що ці органи є рівнозначним суб'єктом у системі запобігання злочинам. Саме утворювані місцевим самоврядуванням громадські структури та підтримані ним ініціативи мають виступати рушійною силою та засобами забезпечення запобіжної функції. При цьому об'єктом запобіжної діяльності органів місцевого самоврядування є вся територія адміністративної одиниці, на яку поширюється діяльність відповідних органів місцевого самоврядування [11, с. 12].

Зупинимося окремо на такому завданні органів місцевого самоврядування як планування та програмування протидії злочинності. Фактично з 2016 року в Україні відсутня державна програма протидії злочинності, а тому програмування протидії злочинності здійснюється на регіональному рівні. Так, органи місцевого самоврядування ухвалюють такі види програм протидії злочинності:

- комплексні програми протидії злочинності та іншим правопорушенням (це регіональні програми забезпечення громадського порядку та публічної безпеки);
- програми щодо протидії певним видам злочинів/злочинності (це антитерористичні, антикорупційні програми, програми протидії домашньому насильству та ін.);
- програми, спрямовані на усунення причин та умов злочинності в окремих регіонах.

Щодо останніх актуальним вбачається не лише вплив на причини та умови злочинності шляхом ухвалення й реалізації соціальних та економічних програм розвитку регіонів, а і врахування цілей протидії злочинності під час затвердження генеральних планів розвитку міст і регіонів та планування міської архітектури [10, с. 18].

Дослідниками вже неодноразово зверталася увага на неефективність державних цільових програм протидії (профілактики) злочинності з огляду на нечіткість поставлених завдань. Таким чином, повторимося, саме регіональна система запобігання злочинності в цілому та окремим видам злочинів зокрема є найбільш ефективною.

Для установаження суб'єктів реалізації запобіжних напрямів нами досліджено регіональні програми (стратегії) забезпечення публічної безпеки і порядку (або профілактики правопорушень). На початку зазначимо, що метою таких програм є підвищення рівня довіри населення до роботи правоохоронних органів, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки на відповідній території шляхом організації взаємодії та налагодження координації між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, територіальними правоохоронними та контролюючими органами, громадськими інститутами та населенням з метою захисту конституційних прав і свобод фізичних та юридичних осіб, зниження тиску злочинного середовища на громадян, недопущення загострення криміногенної ситуації в регіоні, підвищення захищеності об'єктів інфраструктури області, проведення інформаційно-просвітницьких заходів серед населення регіону, підвищення його правової свідомості та заохочення до участі у заходах із забезпечення публічної безпеки і порядку; протидія злочинності; усунення причин і умов, що сприяли вчиненню протиправних дій, а також поліпшення стану криміногенної ситуації в області.

Узагальнення обласних програм (стратегій) забезпечення публічної безпеки і порядку (або профілактики правопорушень) дозволило виокремити суб'єктів (учасників) реалізації цих програм. Ними є: Головні управління Національної поліції, прокуратури області, Управління Служби безпеки України, Управління патрульної поліції в областях Департаменту патрульної поліції, Управління протидії кіберзлочинам Департаменту кіберполіції Національної поліції України, Управління поліції охорони Національної поліції України в областях, Головні управління Державної міграційної служби України, регіональні управління Державної прикордонної служби України, територіальні управління Національної гвардії України, Головні управління ДСНС України, міжрегіональні управління Міністерства юстиції, міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції, структурні підроз-

діли обласних державних адміністрацій, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування тощо. Отже, переважно це органи, для яких запобігання злочинності є однією з головних функцій у межах правоохоронної та правозастосовної діяльності.

Розглянемо детальніше завдання й повноваження деяких із перелічених суб'єктів.

Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує охорону прав і свобод людини, здійснює заходи щодо протидії злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку. Відповідно до ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII, одним із основних повноважень поліції є здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень, а також завдання щодо виявлення причин й умов, що сприяють вчиненню кримінальних і адміністративних правопорушень, а також вжиття у межах своєї компетенції заходів для їх усунення. У складі поліції функціонують: кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція, поліція особливого призначення.

Деякими вченими зазначається, що спеціальні суб'єкти запобігання злочинам (правоохоронні органи) виконують переважно завдання із припинення та протидії злочинам, а не функції профілактичного характеру [11, с. 13]. З одного боку з цим складно не погодитися, а з іншого, детальне вивчення обов'язків деяких посадових осіб системи Національної поліції дозволяє дійти протилежного висновку. Як приклад, звернемося на нормативно регламентовану діяльність дільничного офіцера поліції. Так, на дільничних офіцерів поліції покладається низка обов'язків, що у стислому викладі полягають у виявленні причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень і здійсненні відповідної профілактичної роботи; реагуванні на звернення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або події. Отже, у своїй повсякденній діяльності саме дільничні офіцери поліції найчастіше стикаються з проблемою підтримання правопорядку на дільниці обслуговування та є тією низовою ланкою, яка здійснює саме профілактичні функції.

Ще одним суб'єктом реалізації заходів, визначених у програмах (стратегіях) забезпечення публічної безпеки і порядку (профілактики правопорушень) є прокуратура. *Прокуратура України* здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Відповідно до ч. 1 ст. 131-1 Конституції України на прокуратуру покладаються функції: підтримання публічного обвинувачення в суді; організація і процесуальне керівництво досудовим розсліду-

ванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Зазначені функції показують, що прокуратура здійснює лише загальну превенцію.

В умовах поступового витіснення низки протиправних діянь із площини кримінально караних вимагає передбачення ризиків щодо вчинення злочинних дій та проведення відповідних заходів щодо усунення або суттєвого послаблення таких загроз. Останнє ускладнюється насамперед тим, що у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК) не закріплений обов'язок слідчого щодо встановлення та доказування причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення. Положення таких статей КПК 1960 р. як: 23 «Виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину»; 231 «Подання органу дізнання, слідчого, прокурора в кримінальній справі»; ч. 1 ст. 232 «Окрема ухвала (постанова) суду» в частині встановлення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину та вжиття відповідних заходів щодо їх усунення, вилучені із КПК 2012 р.

Важливим, на нашу думку, напрямом повноважень прокурорів є здійснення координаційної діяльності. Відповідно до ч. 2 ст. 25 Закону України «Про прокуратуру» керівники відповідних прокуратур, їх перші заступники та заступники відповідно до розподілу обов'язків координують діяльність правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності. Основною формою координації є проведення координаційних нарад із керівниками правоохоронних органів, на яких заслуховується інформація щодо їх діяльності у сфері протидії злочинності [12]. Саме під час таких нарад узгоджується та спрямовується діяльність правоохоронних органів щодо запобігання (профілактики) кримінальних правопорушень.

Висновки. Таким є загальний огляд суб'єктів, діяльність яких має всебічний характер та спрямована на захист прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань. Всі вони виконують завдання за конкретними напрямами із використанням форм та методів, визначених у спеціальних нормативно-правових актах. Водночас потребують подальшого дослідження питання адаптації до сучасних кримінальних загроз в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України,

а також удосконалення функціонування самої системи протидії злочинності задля ефективного виконання покладених обов'язків відповідними суб'єктами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
2. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Т. 5. Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні / за заг. ред. В.В. Сташиса. Харків: Право, 2008. 840 с.
3. Кримінологія. Академічний курс / кол. авторів; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ: Вид. дім «Кондор», 2018. 538 с.
4. Голіна В.В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
5. Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili> (дата звернення: 14.05.2023).
6. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України № 183/98-ВР від 05.03.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.05.2023).
7. Про Кабінет Міністрів України: Закон України № 794-VII від 27.02.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 11.05.2021).
8. Мозоль С.А. Суб'єкти забезпечення кримінологічної безпеки. Форум права. 2018 (2). 74–80. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1286089>.
9. Веприцький Р.С. Феноменологія злочинності в регіоні: автореф. дис. ...докт. юрид. наук. Харків, 2016. 40 с.
10. Шайтуро О.П. Органи місцевого самоврядування у сфері протидії злочинності: монографія. Харків: ФОП Панов А.М., 2019. 409 с.
11. Шеремет О.С. Органи місцевого самоврядування як суб'єкт запобігання злочинності: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Харків, 2018. 38 с.
12. Про прокуратуру: Закон України № 1697-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.